

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE
DECIZIE

04 mai 2022

mun. Chișinău

Colegiul Penal în următoarea componență:
președinte
judecători

Nadejda TOMA
Liliana CATAN
Ion GUZUN

examinând admisibilitatea în principiu a recursului ordinar declarat de avocata Melnic Oxana în numele inculpatului, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 18 ianuarie 2022, în cauza penală privind-l pe

ANIȚOAE Mihail XXXXX, născut la
XXXXX, originar XXXXX, domiciliat în XXXXX.

Termenul de examinare a cauzei:

Prima instanță: 12.01.2021 – 05.07.2021;

Instanța de apel: 05.08.2021 – 18.01.2022;

Instanța de recurs: 22.03.2022- 04.05.2022.

c o n s t a t ă :

1. Prin sentința Judecătorei Bălți, sediul Central, din 05 iulie 2021, *cauza fiind examinată conform prevederilor art. 364¹ Cod de procedură penală*, Anițoae Mihail a fost recunoscut vinovat și condamnat pentru comiterea infracțiunii prevăzute de art. 287 alin. (3) Cod penal, fiindu-i stabilită pedeapsa sub formă de închisoare pe termen de 2 (doi) ani 6 (șase) luni, cu executare în penitenciar de tip semiînchis.

În baza art. 90 Cod penal, executarea pedepsei aplicate față de Anițoae Mihail s-a suspendat condiționat pentru o perioadă de probațiune de 2(doi) ani, cu obligarea să nu-și schimbe domiciliul sau reședința fără consimțământul organului competent și cu obligarea să participe la programe probaționale.

S-a admis solicitarea procurorului privind încasarea din contul inculpatului în beneficiul statului cheltuielile de judecată în mărime de 1536 lei.

2. Pentru a pronunța sentința, prima instanță, în fapt, a constatat că, Anițoae Mihail la 19 septembrie 2020, aproximativ în jurul orelor 23:00, aflându-se în fața marketului „Victoria”, amplasat în XXXXX, unde în acel moment se afla și Buțucan Vasili și având intenția comiterii unui act de huliganism, încalcând grosolan ordinea publică și exprimând o vădită lipsă de respect față de societate, manifestând o obraznicie deosebită și demonstrând lipsă de respect față de cei prezenți, exprimându-se cu cuvinte necenzurate și dându-și seama de caracterul prejudiciabil al acțiunilor sale, prevăzând urmările și dorind în mod conștient survenirea lor, acționând cu intenție

directă îndreptată la atingerea scopului stabilit, fără careva motiv a iscat un conflict verbal cu Buțucan Vasili și din intenții huliganice, folosind obiecte pentru vătămarea integrității corporale sau a sănătății, și anume cu o sticlă de bere de 0,5 litri pe care o avea în mână, a aplicat lui Buțucan Vasili o lovitură în regiunea capului și multiple lovituri cu pumnii și picioarele peste diferite părți ale corpului, cauzându-i lui Buțucan Vasili, conform raportului de expertiză judiciară nr.201910D0465 din 20.10.2020, o plagă contuză a regiunii parietale pe stânga, echimoză a cutiei toracice pe stânga în regiunea proiecției coastei VI pe linia axilară medie, leziuni care au fost produse prin acțiunea traumatică cu obiect(e) contondent(e), care condiționează o dereglare a sănătății de scurtă durată și în baza acestui criteriu se califică ca vătămare ușoară. Plaga putea apărea în urma lovirii cu o sticlă în regiunea capului.

Pe baza stării de fapt expuse mai sus, confirmată de probele administrate, instanța a reținut că, *în drept*, fapta lui Anițoae Mihail întrunește elementele constitutive ale infracțiunii prevăzute de art. 287 alin. (3) Cod penal, după indicii calificativi: *huliganismul, adică acțiunile intenționate care încalcă grosolan ordinea publică, însoțite de aplicarea violenței asupra persoanelor, precum și acțiunile care, prin conținutul lor, se deosebesc printr-o obrăznicie deosebită, săvârșite de o persoană cu aplicarea de obiecte pentru vătămarea integrității corporale sau sănătății.*

3. Sentința instanței de fond a fost atacată cu apel de către *avocatul Polivenco Victor în interesele părții vătămate Buțucan Vasili*, solicitând casarea sentinței, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri prin care să fie încasat din contul inculpatului prejudiciul material și moral.

Apelantul își exprimă dezacordul cu soluția adoptată de instanța de fond în latura neexaminării solicitărilor părții vătămate privind încasarea prejudiciului cauzat prin infracțiune, deoarece cauza penală a fost examinată în lipsa părții vătămate, fiind încălcat dreptul acesteia la depunerea acțiunii civile, expunerea pe marginea acesteia și accesul la justiție.

Notează că, prin ordonanța Procuraturii mun. Bălți din 23.11.2020 a fost dispusă încetarea calității de parte vătămată a lui Buțucan Vasili pe cauza penală nr. 20200401441. Totodată, menționează că prin ordonanța procurorului șef al Procuraturii mun. Bălți din 28.12.2020 a fost anulată ordonanța de încetare a calității de parte vătămată cu menținerea ordonanței ofițerului de urmărire penală din 09.10.2020 privind calitatea de parte vătămată a lui Buțucan Vasili în prezenta cauză penală.

Avocatul Polivenco Victor în temeiul art. 61, 219 alin. (1) Cod de procedură penală și art. 19 alin. (1), 1998 alin. (1), 2009 alin. (1), 2036 alin. (1), 2037 alin. (2) Cod civil, a înaintat acțiune civilă prin care a solicitat încasarea din contul inculpatului în beneficiul părții vătămate a 4000 lei cu titlu de prejudiciu material.

S-a menționat, că la etapa urmăririi penale, fiind audiat în calitate de parte vătămată la data de 09.10.2020 Buțucan Vasili a indicat, *că a fost lovit de către Anițoae Mihail cu sticla în cap în rezultat, el a căzut și având în buzunar telefonul mobil de*

model Motorola acesta s-a deteriorat. În cadrul acestei audieri partea vătămată a concretizat că valoarea telefonului mobil constituie 4000 lei.

În susținerea temeiniciei acțiunii civile a invocat că la finisarea urmăririi penale nu este dovada aducerii la cunoștința părții vătămate a conținutului acesteia și că judecarea cauzei penale în prima instanță a avut loc în lipsa părții vătămate Buțucan Vasili.

4. Prin decizia Colegiului Penal al Curții de Apel Bălți din 18 ianuarie 2022, apelul avocatului Polivenco Victor în interesele părții vătămate Buțucan Vasilii a fost admis, s-a casat parțial sentința în latura penală și în latura acțiunii civile, s-a rejudecat cauza în aceste părți și s-a pronunțat o nouă hotărâre potrivit modului stabilit pentru prima instanță după cum urmează:

S-a încetat procesul penal în privința lui Anițoae Mihail recunoscut vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 287 alin. (3) Cod penal, în baza art.1, 2 a Legii nr. 243 din 24.12.2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova.

Acțiunea civilă a părții vătămate Buțucan Vasilii a fost admisă, dispunându-se încasarea din contul lui Anițoae Mihail în beneficiul lui Buțucan Vasilii a 4000 lei cu titlu de prejudiciu material.

Dispozițiile sentinței în latura încasării cheltuielilor de judecată s-a menținut fără modificări.

5. În partea descriptivă a deciziei, instanța de apel a menționat că în instanța de fond cauza a fost examinată în temeiul art. 364¹ Cod de procedură penală, în baza probelor administrate la faza urmăririi penale, în corespundere cu alin. (3) al normei indicate, acceptate de către inculpat prin cererea depusă personal până la începerea cercetării judecătorești.

În cadrul ședinței instanței de apel, procurorul a invocat că în privința inculpatului sunt aplicabile prevederile Legii Privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova.

Făcând o apreciere obiectivă a aspectelor de fapt și de drept ale cauzei prin prisma bazei probante administrate de către organul de urmărire penală, s-a ajuns la concluzia privind legalitatea sentinței adoptate în partea încadrării juridice a acțiunilor inculpatului în baza art. 287 alin. (3) Cod penal.

Instanța de apel a remarcat faptul că, la data de 31 decembrie 2021 a intrat în vigoare Legea nr. 243 din 24.12.2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la promulgarea independenței Republicii Moldova. Potrivit sancțiunii art. 287 alin. (3) Cod penal, fapta incriminată inculpatului se pedepsește cu închisoare de la 3 la 7 ani, adică se încadrează în limita prevăzută de lege în vederea aplicării actului amnistiei. De asemenea, infracțiunea incriminată în baza art.287 alin.(3) Cod penal nu se enumeră printre cele care potrivit art. 6 al Legii nr. 243 din 24.12.2021 sunt exceptate de la aplicarea amnistiei.

Astfel, instanța de apel a constatat că circumstanțele cauzei deduse judecății îndeplineau condițiile de aplicare a actului amnistiei în privința inculpatului în temeiul

Legii nr. 243 din 24.12.2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la promulgarea independenței Republicii Moldova. Prin urmare, în temeiul art. 1 al legii nominalizate, procesul penal în privința lui Anițoae Mihail, recunoscut vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 287 alin.(3) Cod penal, urma a fi încetat.

Amnistia ca temei de încetare a procesului penal nu se referă la temeiurile de reabilitare, ci liberează inculpatul de executarea pedepsei, ultima găsindu-și temeiul în săvârșirea unei infracțiuni, iar conținutul raportului juridic este unul conflictual născut între stat și infractor. Actul de clemență a amnistiei nu înlătură complet obligația infractorului de a răspunde pentru fapta comisă. Așadar, inculpatului î-i este înlăturată doar executarea pedepsei, ca și obligație în raport cu statul de a suporta sancțiunea penală, pe când obligațiile civile în raport cu victima infracțiunii, ca urmare a cauzării prejudiciului material/moral, rămân valabile.

La caz, partea vătămată Buțucan Vasilii a înaintat față de inculpat pretenții de ordin material în baza acțiunii civile înaintate, solicitând încasarea sumei de 4000 lei cu titlu de prejudiciu material cauzat prin infracțiune.

Instanța de apel a acceptat argumentul avocatului Polivenco Victor în susținerea apelului declarat prin care invoca temeinicia acțiunii civile, or, materialele cauzei la finisarea urmăririi penale nu conțin dovada aducerii la cunoștința părții vătămate a conținutului acesteia și judecarea cauzei în prima instanță a avut loc în lipsa părții vătămate Buțucan Vasili.

Așa cum apelul declanșează o continuare a judecării cauzei în fond, instanța de apel nu a atestat situația de întârziere a părții vătămate în exercitarea dreptului de a solicita repararea prejudiciului material cauzat prin acțiunea ilegală a celui vinovat. Astfel, acțiunea civilă înaintată de către Buțucan Vasilii îndeplinea condițiile de admisibilitate și era pasibilă soluționării.

În consolidarea acestui raționament, instanța de apel a reținut că, potrivit jurisprudenței CEDO, partea vătămată audiată în mod corespunzător la etapa urmăririi penale, cit și în instanța de judecată, fără să fi formulat o cerere expresă de constituire ca parte civilă, nu poate invoca ulterior constituirea sa ca parte civilă (*Cauza Lamarche împ. României, cererea nr. 21472/03, hotărârea din 16 septembrie 2008*). Circumstanțele date denotă că partea vătămată Buțucan Vasilii nu s-a aflat în situația de omitere a exercitării dreptului de a înainta acțiune civilă.

În conformitate cu prevederile art. 1998 alin. (1) Cod civil, *cel care acționează față de altul în mod ilicit, cu vinovăție este obligat să repare prejudiciul patrimonial, iar în cazurile prevăzute de lege, și prejudiciul moral cauzat prin acțiune sau omisiune.*

În cele din urmă, instanța de apel a conchis că acțiunea civilă a părții vătămate, prin care solicita încasarea prejudiciului material în sumă de 4000 lei, este întemeiată și urmează a fi admisă.

6. Nefiind de acord cu decizia instanței de apel, *avocata Melnic Oxana în interesele inculpatului* a atacat-o cu recurs ordinar, invocând prevederile art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, solicitând casarea parțială a deciziei în latura

admiterii acțiunii civile, ca fiind neîntemeiată și ilegală, cu pronunțarea în această parte a unei noi hotărâri prin care acțiunea civilă a părții vătămate să fie respinsă.

În motivare recurenta a indicat că în instanța de apel a pledat pentru respingerea apelului, or nu sunt întrunite condițiile de admitere a acțiunii civile. În ordonanța de recunoaștere în calitate de bănuț și în ordonanța de punere sub învinuire nu este invocată cauzarea prejudiciului, iar în cadrul urmăririi penale nu a fost ridicat telefonul mobil.

De asemenea, a menționează că, mijlocul material de probă sub forma telefonului mobil al părții vătămate la faza de urmărire penală nu a fost recunoscut ca corp delict, or, partea vătămată la acel moment, nu a avut motive de a înainta pretenții de ordin material, în atare situație, nu poate susține temeinicia pretenției avocatului părții vătămate precum că la finisarea urmăririi penale nu este dovada aducerii la cunoștința persoanei a dreptului de a intenta acțiune civilă, întrucât nu a existat necesitate în acest sens.

Recurenta reține că în situația înaintării pretenției unui prejudiciu material, partea ce înaintează pretenția urma să probeze, atât existența acestui prejudiciu, cât și temeinicia evaluării bănești, ori, la caz, nu atestăm, careva raport al unui specialist/probe pertinente, veridice, utile, care ar demonstra valoarea reală a costului/ reparației telefonului. Respectiv, se atestă situația în care partea vătămată a expus existența prejudiciului material în lipsa unor dovezi în acest sens. În plus, la etapa de judecare a cauzei în prima instanță, în privința părții vătămate a fost efectuată procedura de citare legală, iar ultima nu a comunicat instanței motivele neprezentării sale.

7. În conformitate cu prevederile art. 431 alin. (1) pct. 1¹) Cod de procedură penală, procurorul a depus referință privitor la opinia sa asupra recursului avocatului, menționând că acesta urmează a fi declarat inadmisibil, ca fiind vădit neîntemeiat și lipsit de temeiuri legale.

8. Examinând admisibilitatea în principiu a recursului ordinar pe baza materialului din dosarul cauzei și motivelor invocate, Colegiul penal concluzionează că acesta urmează a fi declarat inadmisibil din următoarele considerente.

Potrivit art. 432 alin. (2) pct. 4) Cod de procedură penală *instanța de recurs examinând admisibilitatea în principiu a recursului declarat împotriva instanței de apel, este în drept să decidă asupra inadmisibilității acestuia în cazul în care se constată că este vădit neîntemeiat.*

Conform prevederilor art. 424 alin. (2) Cod de procedură penală, *instanța de recurs examinează cauza numai în limitele temeiurilor stipulate expres de art. 427 Cod de procedură penală, care în mod obligatoriu trebuie să fie invocate de recurent.*

Colegiul reține, că recurenta este de acord cu starea de fapt stabilită de instanțele de judecată, precum și cu încadrarea juridică a acțiunilor inculpatului și critică decizia instanței de apel numai cu referire la admiterea acțiunii civile, solicitând casarea acesteia în partea acțiunii civile.

Potrivit textului recursului se invocă ca temeiuri de casare a deciziei instanței de apel art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, însă Colegiul consideră că acest

temei nu și-a găsit confirmare.

Potrivit prevederilor art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, *hotărârea instanței de apel poate fi supusă recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel când instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel sau hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția ori motivarea soluției contrazice dispozitivul hotărârii sau acesta este expus neclar, sau instanța a admis o eroare gravă de fapt, care a afectat soluția instanței*, însă instanța de recurs precizează că recurenta, referindu-se la pct. 6) din norma menționată, nu a specificat care din temeiurile prevăzute de legea menționată le consideră relevante pentru caz, ori indicând că hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția, recurenta nu și-a argumentat motivul invocat, ceea ce rezultă că acesta este menționat declarativ și urmează a fi respins ca neîntemeiat.

Mai mult, activitatea instanțelor de apel privind doar aprecierea sau reaprecierea probelor și circumstanțelor cauzei, este o competență și prerogativă legală a acestei instanțe, care nu constituie un temei de drept separat din numărul celor incluse în art. 427 Cod de procedură penală și, astfel, invocarea acestei chestiuni în recursul ordinar, la fel, este lipsită de orice temei legal.

Potrivit art. 220 Cod procedură penală, acțiunea civilă în procesul penal se soluționează în conformitate cu prevederile legislației penale, normele procedurii civile și normele procesului de mediere a litigiilor se aplică dacă ele nu contravin principiilor procesului penal și dacă normele procesului penal nu prevăd asemenea reglementări.

În conformitate cu art. 219 alin. (3) Cod procedură penală prejudiciul material se consideră legat de săvârșirea acțiunii interzise de legea penală dacă el se exprimă în cheltuieli pentru: 1) tratamentul părții vătămate și îngrijirea acesteia; 2) înmormântarea părții vătămate; 3) plata sumelor de asigurare, indemnizațiilor și pensiilor; 4) executarea contractului de depozit al bunurilor.

Reieșind din prevederile art. 14 Cod civil, *persoana lezată într-un drept al ei poate cere repararea integrală a prejudiciului cauzat astfel. Se consideră prejudiciu, cheltuielile pe care persoana lezată într-un drept al ei le-a suportat sau urmează să le suporte la restabilirea dreptului încălcat, pierderea sau deteriorarea bunurilor sale (prejudiciu efectiv), precum și beneficiul neobținut prin încălcarea dreptului (venitul ratat)*. Răspunderea civilă are ca primă finalitate repararea prejudiciului cauzat, iar prejudiciul reprezintă condiția dar și măsura răspunderii reparatorii, întrucât aceasta se angajează numai în limita prejudiciului injust cauzat.

La caz, instanța de apel a argumentat prin prisma art. 219, 221, 225 Cod de procedură penală, admiterea acțiunii civile și stabilirea cuantumului prejudiciului material în sumă de 4000 lei, sumă indicată și în procesul- verbal de audiere a părții vătămate din 09.10.2020 (f.d. 10).

Din considerentele expuse, Colegiul penal conchide că instanța de apel nu a comis erori de drept în raport cu cele invocate de recurentă, că hotărârea contestată conține motive clare și legale pe care se întemeiază soluția, că instanța nu a admis vreo eroare gravă de fapt, care să fi afectat soluția și că recursul ordinar este vădit neîntemeiat.

Tot în opinia Curții, în cazul în care instanța supremă refuză să admită o cauză din motivul că nu sunt întrunite temeiurile legale pentru această cauză, o motivare foarte succintă poate satisface cerințele art. 6 din Convenție. (*a se vedea în acest sens cauza Bachowski v. Polonia din 02.11.2010*).

Prin urmare, având în vedere considerentele menționate supra și raportând situația reținută în cauză la prevederile art. 432 alin. (2) Cod de procedură penală, Colegiul penal concluzionează că, la judecarea cauzei în ordine de apel, instanța a respectat prevederile legale relevante, prescrise de art. 414-419 Cod de procedură penală, iar critiquele din cererea de recurs înaintată de avocata Melnic Oxana nu și-au găsit confirmarea.

9. În temeiul art. 432 alin. (1) – (2) pct. 4) Cod de procedură penală, Colegiul Penal

d e c i d e :

Inadmisibilitatea recursului ordinar declarat de avocata Melnic Oxana în numele inculpatului, împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 18 ianuarie 2022, în cauza penală privindu-l pe ANIȚOAE Mihail XXXXX, ca fiind vădit neîntemeiat.

Decizia este irevocabilă, pronunțată integral la 21 iunie 2022.

Președinte

Nadejda TOMA

Judecător

Liliana CATAN

Judecător

Ion GUZUN